

Üldkohtud - Inglismaa ja Wales

Juhime tähelepanu sellele, et käesoleva lehekülje [en](#) originaalkeelset versiooni on hiljuti muudetud. Valitud keeleversiooni meie töötajad parajasti tõlgivad.

Sellel lehel esitatakse teavet Inglismaa ja Walesi üldkohtute kohta.

Üldkohtud – sissejuhatus

Alljärgnevalt kirjeldatakse Inglismaa ja Walesi eri kohtute korraldust. Põhjalikumat teavet võib leida [kuningliku kohtuameti](#) (*Her Majesty's Court Service*) veebisaidilt, mis haldab ja toetab kõiki kohtuid peale ülemkohtu.

Ülemkohus

2009. aastal võtab **Ühendkuningriigi** uus **ülemkohus** üle ülemkoja apellatsioonikomisjoni pädevuse. Samuti võtab see üle riiginõukogu kohtukomitee (*Judicial Committee of the Privy Council*, mis on kõrgeim apellatsioonikohus paljudes sõltumatutes Rahvaste Ühenduse riikides, Ühendkuningriigi ülemereterritooriumidel ja Briti Krooni sõltkondades) volitused.

Ülemkohus on Ühendkuningriigis **viimase astme apellatsioonikohus** nii kriminaal- kui ka tsiviilasjades, ehkki Šotimaa kriminaalasju ülemkohtusse edasi kaevata ei saa. Ülemkohtusse lubatakse edasikaebusi esitada tavaliselt üksnes siis, kui mängus on üldhuvi pakkuvad õiguslikud asjaolud.

Apellatsioonikohus

Apellatsioonikohus jaguneb kriminaal- ja tsiviilkolleegiumiks ning istungeid peetakse tavaliselt Londonis.

Kriminaalkolleegium, mille eesistujaks on **ülemkohtunik** (*Lord Chief Justice*), vaatab läbi kroonikohtus süüdi mõistetud või karistatud isikute edasikaebusi oma süüdimõistmise või karistuse kohta. Apellatsioonikohtu kriminaalkolleegiumil on õigus süüdimõistev otsus tühistada või kinnitada, anda korraldus kohtuasi uuesti läbi vaadata ning karistusajaga seoses esitatud kaebuste puhul muuta karistusaja pikkust (kuid mitte seda pikendada). Kui kohtuasja esitab apellatsioonikohtusse peaprokurör (*Attorney General*), on kohtul õigus karistusaega pikendada, kui see on tema hinnangul põhjendamatult leebe.

Kohtul on laiem pädevus vaadata läbi *ad hoc* edasikaebusi, näiteks aruannete esitamise või üldsuse juurdepääsu piiramisega seotud kaebusi, süüdimõistmise vastu olevate otsuste kohta esitatud kaebusi ning mitmesuguseid kuritegelikul teel saadud tulu käsitleva 2002. aasta seaduse (*Proceeds of Crime Act 2002*) alusel esitatavaid kaebusi. Samuti käsitleb kohus edasikaebusi sõjakohtute otsuste kohta.

Tavaliselt on apellatsioonikohtu kriminaalkolleegiumis kolm kohtunikku, kuid kohus teeb ainult ühe otsuse (enamuse seisukoht).

Apellatsioonikohtu **tsiviilkolleegiumi** eesistuja on **Master of the Rolls**. Kohus vaatab läbi peamiselt kõrgema astme kohtu (sealhulgas lordkantsleri kantselei kolleegiumi, kuninganna kohtu kolleegiumi ja perekonnaasjade kolleegiumi) ning Inglismaa ja Walesi maakohutute ja teatavate tribunalide otsuste vastu esitatud edasikaebusi. Tavaliselt võtab istungitest osa kolm ülemkohtunikku, kes moodustavad kvoorumi. Otsuse tegemisel on kohtunikel õigus anda mis tahes korraldusi, mille nende arvates oleks pidanud andma kohus, kust kohtuasi tsiviilkolleegiumile esitati. Mõnel juhul antakse korraldus kohtuasi uuesti läbi vaadata.

Tunnistajaid kuulatakse apellatsioonikohtus harva üle. Otsused põhinevad tavaliselt dokumentidel, eelmiste kohtuistungite protokollidel ning pooli esindavate advokaatide argumentidel.

Kõrgema astme kohus

Kõrgema astme kohus asub Londonis, kuid kohtuasju võidakse läbi vaadata ka Inglismaa ja Walesi muudes piirkondades. Kõrgema astme kohtu pädevuses on peaaegu kõigi tsiviilasjade läbivaatamine, kuigi peamiselt tegeletakse suuremate või keerulisemate kohtuasjadega. Kohus jaguneb kolmeks kolleegiumiks:

- **kuninganna kohtu kolleegium** (*Queen's Bench Division*) on kolmest kolleegiumist suurim ning tegeleb mitmesuguste tsiviilküsimustega. Sealhulgas käsitletakse lepingurikkumistest tuleneva kahju, lepinguvälise kahju, laimu ja ärivaidlustega seotud tsiviilhagisid ning admiraliteediküsimustega seotud kohtuasju (*admiralty cases* – laevadega seotud tsiviilhagid, näiteks kokkupõrge, lasti kahjustamine ja päästmine);
- **lordkantsleri kantselei kolleegium** (*Chancery Division*) tegeleb peamiselt omandiküsimustega, sealhulgas surnud isikute pärandvara haldamise, testamentide tõlgendamise, patentide ja intellektuaalomandi, maksejõuetuse ning äriühinguid ja partnerlusi käsitlevate vaidlustega;
- **perekonnaasjade kolleegium** (*Family Division*) tegeleb paljude keerulisemate abielulahutustega ning nendega seotud finantsküsimuste ja abieluasjadega. See kolleegium käsitleb oma kohtupädevuse alusel lapsehooldusega seonduvaid kohtuasju (eelkõige eestkoste, adopteerimine ja lapserööv), kaitsekohtu (*Court of Protection*) kohtuasju ning laste meditsiinilise raviga seotud kohtuasju.

Halduskohus

Halduskohtu töö on mitmekesine ning see hõlmab nii Inglismaa ja Walesi **haldusõiguse kohast pädevust** kui ka **pädevust teostada järelevalvet** madalama astme kohtute ja tribunalide töö üle.

Peamiselt **kohtuliku kontrolli** menetluse teel ellu viidav järelevalvepädevus hõlmab avalik-õiguslikke ülesandeid täitvaid asutusi või üksikisikuid. Kohtuliku kontrolli eesmärk on tagada, et nende asutuste või isikute otsused oleksid tehtud nõuetekohaselt ja seaduslikult ega ületaks parlamendi määratud volituste piire.

Samuti tegeleb halduskohus paljude **seadusandlusega seotud edasikaebuste ja hagiavaldustega**:

- teatavate põhimääruste kohane õigus vaidlustada ministrite, kohalike omavalitsuste ja kohtute otsuseid;
- 2002. aasta kodakondsuse, sisserände ja varjupaiga seaduse (*Nationality, Immigration and Asylum Act 2002*) alusel esitatud hagiavaldused;
- rahukohtute ja kroonikohtu teatavate otsuste vastu esitatud hagiavaldused;
- hagiavaldused isikuvabaduse kaitsmiseks;
- kohtu suhtes avaldatud lugupidamatuse eest kinnipidamist käsitlevad hagiavaldused;
- vaidluse pahatahtlike pooltega seotud hagiavaldused;
- 1988. aasta koroneride seaduse (*Coroners Act 1988*) kohased hagiavaldused;
- mitmesugused terrorismi ärahoidmist, kuritegelikul teel saadud tulu, uimastiäri ja kriminaalõigust käsitlevate seaduste alusel esitatud hagiavaldused.

2009. aastal avati Birminghamis, Cardiffis, Leedsis ja Manchesteris halduskohtu piirkondlikud bürood, tänu millele saavad hagejad / nõude esitajad esitada teatavat liiki avaldusi lähemal sellele piirkonnale, millega nad kõige tihedamalt seotud on. 2010. aasta lõpus kavatakse avada ka büroo Bristolis.

Kolleegiumite kohtud

Teatavaid **madalama astme kohtute otsuste kohta esitatud edasikaebusi** vaatavad läbi kõrgema astme kohtu kolleegiumite kohtud (st kohtud, kus on vähemalt kaks kohtunikku).

Maakohtute lordkantsleri kantselei ja kuninganna kohtu kolleegiumite kohtualluvusse kuuluvate otsuste kohta esitatud edasikaebusi vaatavad läbi kolleegiumite asjaomased kohtud.

Kuninganna kohtu kolleegiumi kohtud vaatavad muu hulgas läbi rahukohtute ja kroonikohtu (*Crown Court*) õiguslike seisukohtade kohta esitatud edasikaebusi (välja arvatud juhul, kui kroonikohus tegeleb süüdistusega).

Perekonnaasjade kolleegiumi kohus vaatab läbi edasikaebusi rahukohtutes perekonnaküsimustes tehtud otsuste vastu.

Maakohtud

Maakohtud tegelevad Inglismaal ja Walesis enamiku **tsiviilasjadega**. Sisuliselt vaatavad maakohtud läbi lihtsamaid kohtuasju, keerulisematega tegeleb kõrgema astme kohus. Suurem osa maakohtutes käsitletavatest kohtuasjadest on seotud võlgade sissenõudmisega. Maakohus vaatab läbi ka küsimusi, mis on seotud omandi tagasivõtmise (nt tasumata hüpoteegimaksete puhul), isikukahju või hooletusega seotud nõuete ja pankrotiküsimustega.

Alla 5000 naelsterlingi suurused võla- või kahjunõuded lahendatakse tavaliselt **väikeste nõuete erimenetluse** teel. Selle eesmärk on võimaldada vaidlused lahendada odaval ja mitteametlikul viisil ilma advokaadi kaasamise vajaduseta. Sellistel juhtudel võib kohtunik olla uurija rollis ning aidata nii hagejal kui ka kostjal oma seisukohti selgitada. Samuti pakuvad maakohtud kohtusisest väikeste nõuete vahendusteenust, ehkki muude vaidlustatud nõuete puhul on kättesaadav väline vahendamine.

Samuti tegelevad maakohtud **perekonnaasjadega**, mis hõlmavad abielulahutustega ning lastega, näiteks elukoha ja hoolduse ning adopteerimisega seotud küsimusi. Teatavad perekonnaküsimused on keerulised ning need võidakse läbi vaadata kõrgema astme kohtus. Kesk-Londonis tegeleb kõikide perekonnaküsimustega perekonnaasjade kolleegiumi peakantselei (*principal registry of the family division*), mitte kohalikud maakohtud. Vahendusteenus on perekonnaküsimustes kättesaadav laste ja perede kohtuliku nõustamise ja abistamise teenistuse kaudu (*Children and Family Court Advisory and Support Service – CAFCASS*).

Kroonikohus

Kroonikohus on riiklik kohus, mille istungeid peetakse Inglismaa ja Walesi eri keskustes. See tegeleb kõigi rahukohtutest edasi saadetud **tõsiste kriminaalasadega**. Kohtuasju vaatavad läbi kohtunik ning 12 avalikkuse esindajast vandekohtunikku.

Mõnikord on vandekohtunike abi vaja ka tsiviilasjades (näiteks laimuga seotud juhtumites), kuid seda ei juhtu sageli. Kui selline olukord siiski tekib, toimub kohtuprotsess kõrgema astme kohtus või maakohtus. Samas tegutseb kroonikohus ka rahukohtus kohtunike läbivaadatud kohtuasjade apellatsioonikohtuna.

Rahukohtud

Rahukohtud tegelevad peamiselt **kriminaalasadega** ning vaatavad läbi suurema osa kuritegudest. Raskemad kuriteod saadetakse menetlemiseks kroonikohtusse. Samuti tegelevad rahukohtud **teatavate tsiviilasjadega**, sealhulgas perekonnaõiguse küsimuste, teatavat liiki võlgade (näiteks kohaliku kinnisvaramaksu) sissenõudmise, tegevuslubade andmise (näiteks alkoholimüügiload), tegevuslubade või kohtuotsuste rikkumise ning kihlvedude ja hasartmängudega seotud küsimustega.

Suurema osa rahukohtus käsitletavatest kohtuasjadest vaatavad läbi **aukohtunikud** (keda nimetatakse ka rahukohtunikeks). Aukohtunikel ei ole juriidilist kvalifikatsiooni. Nad peavad oma istungeid tavaliselt kolmekesi ning õigusküsimustes nõustavad neid juriidilise kvalifikatsiooniga ametnikud. Keerulisemaid asju vaatavad rahukohtutes läbi täistööajaga töötavad professionaalsed kohtunikud, keda nimetatakse (rahukohtute) piirkonnaakohtunikeks (*District Judges*). (Rahukohtute) piirkonnaasekohtunikud (*Deputy District Judges*) töötavad osalise tööajaga.

Rahukohtutel on volitus kuriteos süüdi mõistetud isikuid trahvida ning määrata neile vanglakaristus (piiratud ajaks), seega saadetakse teatavad kohtuasjad otsuse tegemiseks edasi kroonikohtusse.

Teatavaid rahukohtuid nimetatakse **noortekohtuteks**. Need koosnevad eriväljaõppega kohtunikest ning tegelevad ainult laste ja noorukite vastu esitatud süüdistuste ning nendega seotud hagiavalduste läbivaatamisega. Enamikul juhtudel tegelevad need kohtud ainult alla 18-aastaste isikutega, kellele ei esitata süüdistust koos täiskasvanutega. Noortekohtud peavad istungeid teistest kohtutest eraldi ning need on avalikkusele suletud. Nende koosseisu kuulub kõige rohkem kolm kohtunikku, sealhulgas üks mees ja üks naine, või üks (rahukohtu) piirkonnaakohtunik.

Seonduvad lingid

[Kuninglik kohtuamet](#)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 30/11/2016